

VÍKEND V POHRANIČÍ

in.ihned.cz/cr

Skromnějším, ale též zajímavým „hornickým“ cílem může být Měděnec na české straně hor. Bývalé hornické městečko, nacházející se na samé hraně krušnohorského zlomu nad Kláštercem nad Ohří, vyrostlo počátkem 16. století na ložiskách stříbrnosné měděné rudy. Historická štola Maria Hilfe byla letos opět otevřena pro veřejnost – vydáte-li se tam, podzemní prohlídkou strávíte asi 40 minut.

Nemocná koruna hor

Největší výšky dosahují Krušné hory ve své střední části. Český Klínovec (1244 m) a jen čtyři kilometry vzdálený saský Fichtelberg (1214 m) mají mnoho společného. Na vrcholy obou hor vedou asfaltové silnice, na svazích vyrostly lyžařské sjezdovky. Klínovec (německy Keilberg) i Fichtelberg představují prvořadě výletní cíle.

Turistické objekty na obou kopcích ovšem prodělaly v posledních desetiletích pozoruhodné změny a v případě Klínovce je to zatím neukončený příběh. Vyhliďková věž, hotel i přilehlý výstavní sál na Klínovci přestaly v souvislosti s majetkovými přesuny po roce 1990 sloužit turistům a v současnosti jsou ve značně zchátralém stavu. Probíhající rekonstrukce by snad měla skončit v roce 2008, ovšem vzhledem k současnému stavu budov o tom lze pochybovat.

Zatímco vrchol Klínovce toho v současnosti nemá mnoho co nabídnout, na Fichtelbergu se dnes můžete dobře najíst i rozhlédnout do kraje. Ale ani tady to nebylo úplně přímočaré. Starý Fichtelberghaus z konce 19. století totiž lehl v roce 1963 popelem a orgány NDR tu záhy nechaly postavit nevzhledné betonové monstrum, včetně nové, 42 metrů vysoké rozhledny. Socialistická betonová architektura však

nepřežila sjednocení Německa ani o dekádu – od roku 1999 je na Fichtelbergu v provozu nový Fichtelberghaus, vystavěný v tradicích historických krušnohorských budov, a snižena byla i rozhledna.

Minulost, z níž mrazí

Jáchymov. Jméno, při jehož vyslovení zní zdálky cinkot stříbrných mincí, zurčení radonových vod i štěkot krvelačných psů hlídajících vězně komunistických lágrů. Na počátku historie tohoto horského sídla, vklíněného do strmého údolí pod Klínovcem, jsou samé superlativy. Stříbrná ložiska, objevená zde kolem roku 1516, patřila k nejlepším v Evropě a už pár let po svém založení (1520) se Jáchymov/Sankt Joachimstal stal s téměř 20 tisíci obyvatel druhým největším městem království. Jenže stříbrný boom trval sotva půlstoletí, a jak rychle Jáchymov vyrostl ke slávě, tak rychle zase jeho význam klesl.

Moderní dějiny Jáchymova zásadně ovlivnil uran. Tato ruda se od počátku 19. století používala k výrobě uranových barev, ale čas uranu přišel až o sto let později. To už byl strategickou surovinou vhodnou k sestavení atomové bomby. V září roku 1945 obsadili zdejší uranové doly sovětsí vojáci a záhy se tu pod taktovkou sovětských vůdců začalo těžit ve velkém. Celý prostor kolem Jáchymova byl pro civilisty uzavřen a vytěžený uran putoval do Sovětského

svazu. Jako pracovní síly sloužili jak kriminální vězni, tak ve vzrůstající míře vězni političtí – vesměs lidé, jejichž jediným „proviněním“ byl nesouhlas s komunistickým režimem.

Pracovní i sociální poměry v táborech, pro něž se vžil označení „jáchymovské peklo“, si nijak nezadaly s nacistickými koncentráky: ostatní drát, strážní věže, otrocké pracovní

FOTO: ŠTĚPÁN VÍTEK

normy a nemilosrdná střelba po uprchlících. Mnoho nevinných vězňů tu přišlo o život, tisíce se vrátily po dlouhých letech káznice s podlomeným zdravím. Ironií je, že ze strategického hlediska nakonec jáchymovský uran sehrál jen malou úlohu, protože Rusové se záhy přeorientovali na výnosnější ložiska, nacházející se mimo jiné v blízkém Sasku. Uranové doly na Jáchymovsku přestaly pracovat v roce 1962.

Naštěstí pro Jáchymov se hlavní uranová ložiska těžená po roce 1945 nacházela na pláni nad městem. Pokud by uranové zrudnění procházelo přímo pod Jáchymovem, zřejmě by dnes toto historické město už neexistovalo. Poučením je osud blízkých saských měst Johannegeorgenstadt a Bad Schlema, kam Rusové obrátili pozornost poté, co začalo být jasné, že výnosnost jáchymovských dolů nesplňuje očekávání. V saských ložiscích se po 2. světové válce ve srovnání s Jáchymovskem skutečně vytěžil více než desetinásobek uranu, ovšem za vysokou cenu: dolům padly za obětí mj. obě jmenovaná města, která byla v zájmu těžby zcela srovnána se zemí.

Za pozůstatky uranových lágrů v okolí Jáchymova se dnes můžete vydat po historické naučné stezce „Jáchymovské peklo“. Je to procházka, při které mrazí i za nejparnějších letních dnů. Ne všechny tábory byly totiž po ukončení těžby zlikvidovány beze zbytku, a tak při putování touto krajinou neslavné minulosti občas narazíte na zchátralá torza baráků, zrezivělá vrata i velké odvaly hlusiny. Krutým výsměchem zní názvy bývalých koncentráků, které si komunističtí mocipáni vypůjčili z hesel Velké francouzské revoluce. Političtí vězni totiž otrocky dřeli a umírali v táborech, které slyšely jmény Svornost, Rovnost, Bratrství. ■

ŠTĚPÁN VÍTEK

FOTO: ŠTĚPÁN VÍTEK

Povrchový důl Čs. armády u Komořan a svah Krušných hor